

OSOBNOSTI RUSKÉHO BALETU

Baletní moderna

- spojena s **Ďagilevovým souborem** a jejich souputníky a pokračovateli
- vznikla v Rusku, ale centrum baletního dění je Paříž.

- HLAVNÍ ZNAKY:

- virtuózní taneční technika
- převaha kratších jevištních forem
- spolupráce s předními současnými skladateli
- pro každý balet hledá choreograf jedinečný styl

Sergej Ďagilev [1872-1929]

- byl velmi vzdělaný a zajímal se o moderní umění
- chtěl propagovat ruské umění po světě
- měl mimořádný ohlas stal se vzorem pro další podobné soubory, ovlivnil je dobový tanec a zasloužili se o to, že byli srovnáváni s dalšími uměleckými soubory

Balety Sergeje Ďagileva

- UMĚLECKÝ PROGRAM:

- 1. fáze - důraz na ruské umění
- 2. fáze - po odchodu do zahraničí ruské umění oslabuje, protože přibývají noví členové neruského původu
- 3. fáze - soubor funguje jako jedno těleso, obohacování nových klasických prvků a techniky

- výtvarníci: **León Bakst, Alexander Benois (Petruška, Sylphide), Coco Chanel (Modrý vlak), Pablo Picasso (Třírohý klobouk)**

- hudebníci: **IGOR STRAVINSKIJ (Pták Ohnivák, Petruška, Svěcení jara,..), Sergej Prokofjev, Claude Debussy (Faunovo odpoledne), atd.**

- choreografové: **Michail Fokin (zasloužil se o slávu souboru), Václav Nižinskij (odvážné experimenty), Leonide Massine (smysl pro komiku), Bronislava Nižinská (důraz na skupinovou choreografii), George Balanchine (neoklasický styl choreografie), Serge Lifar (nejprve vytvořil choreografii a pak k ní dodal hudbu)**

- tanečníci: **Anna Pavlovova, Tamra Karsavina, Václav Nižinskij, Michail Fokin, Věra Fokina, Adolf Bolm, Bronislava Nižinská, Leonide Massine, Olga Spesivceva, Serge Lira, George Balanchine,..**

- REPERTOÁR:

- **M. Fokin:** Pavilon Armády, Polovecké tance, Les Sylphides, Karneval, Šeherezáda, Pták Ohnivák, Duch růže, Petruška
- **V. Nižinskij:** Faunovo odpoledne, Hry, Svěcení jara
- **L. Massine:** Slunce noci, Parade, Třírohý klobouk, Pulcinella
- **M. Petipa:** Spící krasavice
- **B. Nižinská:** Les noces, Modrý vlak

Choreografické a taneční osobnosti baletů S. Ďagileva

Michail Fokin

- jeden z významných choreografů 1. pol. 20. stol.
- absolvoval a byl angažován v Mariinském divadle, studoval hudbu i malířství
- první z jeho choreografií **Acis a Glathea**, **Vinná réva**, **Umírající labuť** (pro **Pavlovovou**), uvedena jako **Chopiniána** a po druhé uvedena jako **Les Sylphides**
- choreografie: začal tvořit v Carském divadle (Pavilon Armidy), setkal se s **I. Duncanovou**, která ho ovlivnila v jeho další tvorbě, oslovil ho **Ďagilev** a začíná pro něho tvořit **Sylphidy**, **Pavilon Armády**, **Duch růže**, **Šeherezáda**, **Polovecké tance**, **Petruška**, **Pták ohnivák**,..
- po roztržce s **Ďagilevem** odchází do Ruska
- dělal pro divadla, kina, noční kluby
- založil škola v USA, kde dožil
- v novinách **The Times** ve formě dopisů publikoval názory o baletech
- choreografický styl: taneční styl, kostým a výprava musí odpovídat místu, času a ději, výraz celým dějem, neexperimentoval

Václav Nižinskij

- vynikající tanečník a choreograf, sólista v Mariinském divadle
- psal si deník a pracoval na taneční notaci
- byl mnohem experimentálnější
- choreografie: **Faunovo odpoledne (Debussy)**, **Hry**, **Svěcení jara (Stravinskij)**, **Till Eulenspiegel**

Bronislav Nižinská

- sestra **V. Nižinského**
- studovala na carské škole a pak nastoupila do Ďagilevova souboru
- patřila k nejvýznamnějším choreografkám 1. pol. 20. stol.
- některá její díla jsou dochována dodnes a jsou znovu inscenována
- choreografie: **Lišák**, **Les noces** (svatba), **Laně**, **Modrý vlak** (veze smetánku, současnost, **Coco Chanel**)
- choreografický styl: důraz na skupinovou choreografii

Leonide Massine

- ruský tanečník a choreograf
- nastoupil k **Ďagilevovi** a jeho první velká role byla **Legenda o Josefovi**
- pracoval v různých souborech v Evropě i v Americe
- spolupracoval s filmem, měl smysl pro komiku
- choreografie: **Parade**, **Třírohý klobouk**, **Pulcinela**, **Námořníci**, **Svěcení jara** (vlastní verze)

Leonide Massine

- ruský tanečník a choreograf
- založil soubor **Mladý balet**, kde začal tvořit první balety
- připojil se k **Ďagilevovi** a stal se uměleckým šéfem (díky jeho tvorbě si vytvořil celoživotní přátelství s hudebním skladatelem **Igorem Stravinským**)
- založil vlastní taneční skupinu **BALLETS 1933**
- později odešel do USA a založil školu baletu, poté při ní skupinu (z ní se po letech stal jeden z nejvýznamnějších souborů USA)

- 1948 - založil s L. Kirsteinem **NEW YORK CITY BALLET**
- tvoří choreografie pro muzikály i film, spolupracoval s operou
- choreografie: **Apollon a Múzy**, **Marnotratný syn** (pro **Ďagileva**, neoklasicistní dílo), **Serenáde (Čajkovskij)**, **Hra v karty (Stravinskij)**, **Orfeus (Stravinskij)**, pro NYCB - **Opus**, **Agon**, **Vídeňské valčíky**, **Křišťálový palác (Bizet)**
- choreografický styl: jedna z největších osobností baletu, zásadně ovlivnil vývoj choreografie i styl klasického tance (moderní pojetí klasické techniky obecně), představitel baletního neoklasicismu (ve spolupráci s **I. Stravinským**), vynikl jako tvůrce nedějových baletů, mimořádný smysl pro hudbu, osobitý přístup ke klasické taneční technice (neobvyklé spojení pohybů, novotvary)

Serge Lifar

- ruský tanečník a choreograf
- působil ve Francii
- tvořil role v baletech **B. Nižinské**, **L. Massina** a **G. Balanchina**
- působil jako pedagog, napsal řadu knih o tanci
- po rozpadu souboru se usadil ve Francii a stal se šéfem baletu v Pařížské Opeře
- choreografie: **Lišák (Stravinskij)**, **Stvoření Prométheova (Beethoven)**, **Faunovo odpoledne**, **Ikarus**, **Bolero**, **Suita v bílé**, **Faidra**, **Pták ohnivák**, **Romeo a Julie (Prokofjev)**
- choreografický styl: nové pojetí hudby k tanci → nejprve vytvořil choreografii a poté k ní přiřadil hudbu

Anna Pavlovova

- ruská tanečnice, jedna z nejvýznamnějších interpretek moderního baletu
- slavná po celém světě, v Mariinském divadle vzbudila velkou pozornost - měla osobitý projev a citovost
- primabalerína a tančila skoro ve všech baletech repertoáru
- řada choreografií byla pro ni od **M. Fokina**: **Umírající labuť**, **Pavilon Armidy**, **Egyptská noc**, **Chopiniána**
- inspirovala mnohé mladé lidi stát se tanečníkem, díky své lehkosti, poetičnosti a citovosti
- zachovaly se filmové nahrávky: **Umírající labuť**, **Němá z Portici** (opera, němá verze)
- vystupovala i v Praze (zkrácené **Labutí jezero**)
- pořádala turné po světě

Tamara Karsavina

- ruská tanečnice, považujeme ji za jednu z nejvýznamnějších tanečnic baletní historie
- vynikala nejen technikou, ale i inteligencí, smyslem pro choreografický styl
- debutovala (začínala) v Mariinském divadle
- spolupracovala s **Ďagilevem**: hlavní sólistkou téměř ve všech rolích jako **Petruška**, **Pták Ohnivák**, **Duch růže**, **Karneval**, **Třírohý klobouk**, **Les Sylphides**
- napsala paměti a učebnici klasického tance
- hostovala opakovaně v Národním divadle, byla u nás velice oblíbená

Přílohy

- [Sergej Ďagilev: osobnost](#)
- [Anna Pavlova: osobnost](#)
- [Tamara Karsavina: osobnost](#)

Larionov, Ďagilev a Kremněv v San Sebastianu, 1916

Václav Nižinskij, balet Sylphidy

Karsavina, Schollar a Nižinskij, balet Hry

Sokolova, balet Laně

Woizikovksi a Sokolova, balet Modrý vlak

Dubrovská a Lifar, balet Marnotratný syn